

Від укладача

Бібліографічний покажчик «Діти - жертви насильства»,
призначений вихователям, вчителям, батькам.

До покажчика вміщено видання, які висвітлюють різні
види насилля над дітьми та проблеми правового захисту
дитинства.

Джерелознавчу базу покажчика взято з фондів
Краматорської Центральної бібліотеки.

Бібліографічний покажчик складено станом на
01.06.2006 р.

Укладачі: М.В.Труш
Р.М.Андру щепко
СП. Кулі гін а

Редактор: Л.М.Мельник

Комп'ютерний набір: Н.В.Труш
О.М. Треус

Я МАЮ ПРАВА

Я маю право жити на землі,
Творити, дихати, учитись.
Примножувать багатства всі її,
Своєю Україною гордитись.
Я маю право Україну восхвалять,
Боротися за неї і за честь стоять.
Безкрайнії поля її любити,
І щовесни журавликів із вірою зустріти.
Я маю право на веселку й на весну,
На щедру осінь і на тепле літо,
На зиму, так безмежно чарівну,
І на лани із стиглим житом.
На золотаве сонце в небесах,
Що щедро Україну зігриває.
На соловейка спів в гаях,
І на **ЛЮБОВ БАТЬКІВ**, безмежну і безкраю.

Не знайдеться жодної людини, яка б не усвідомлювала, наскільки поширене насильство в сучасному суспільстві. В усіх частинах світу гримлять війни, щороку зростає кількість убивств, гвалтувань, збройних нападів.

Однією з актуальних проблем, які стоять перед сучасним українським суспільством, є подолання й недопущення будь-яких проявів насильства (кривдження) щодо дітей та молоді. Дана проблема лише стає предметом широкого громадського та наукового обговорення в Україні.

В Україні проблема насильства дітей ускладнюється соціально-економічною нестабільністю у суспільстві, значним майновим його розшаруванням, недоліками в організації навчально-виховного процесу в учбових закладах, дегуманізацією освіти тощо. Ці проблеми і багато інших негативних явищ суспільного життя не дозволили поки що скоротити асоціальні прояви у поведінці, правопорушення і злочини Т серед молоді.

Проблема правового захисту сім'ї і дитинства ось уже тривалий час перебуває у центрі уваги міжнародної спільноти. Особливого значення надається забезпеченню прав дітей як частини населення, що внаслідок своєї вразливості, фізичної і розумової незрілості, потребує особливої охорони і піклування з боку батьків і суспільства.

Правовий захист дітей

Декларація прав дитини: Проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 року //Відродження . - 2000. -№1 . -с.31

Найважливіший міжнародно-правовий акт у цій галузі - це:

Конвенція про права дитини, схвалена на 44-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 20 листопада 1989 р. (вона набула чинності для України з 27 вересня 1991 р.) //Законодавство України про шлюб, сім'ю та молодь . -1997. - №5 . -С.35-59

//Дошкільне виховання . - 1993 . - №7 . - С.3

Головним завданням Конвенції є забезпечення дітей особливим піклуванням та допомогою, надання необхідного захисту, сприяння сім'ї, як основному осередку суспільства, та природному середовищу для зростання і благополуччя всіх її членів і особливо дітей. Конвенція визнає, що дитині для повного та гармонійного розвитку необхідно зростати в сімейному оточенні, в атмосфері щастя, любові та розуміння, дитина має бути повністю підготовлена до самостійного життя в суспільстві та вихована в дусі ідеалів, проголошених у статуті ООН, і, особливо, в мирі, гідності, терпимості, свободі, рівності та солідарності.

Закон України «Про попередження насильства у сім'ї»: Прийнятий 15 листопада 2001 року №2789-III // Урядовий кур'єр -2001 . -26 грудня.

Види и признаки насилия детей

Ти знаєш, що ти - людина.

Ти знаєш про це чи ні?

Усмішка твоя - єдина,

Мука твоя - єдина,

Очі твої - одні.

Більше тебе не буде.

Завтра на цій землі

Інші ходитимуть люди,

Інші кохатимуть люди -

Добрі ласкаві й злі.

Сьогодні усе для тебе –

Озера, гаї, степи.

І жити спішити треба,

Кохати спішити треба –

Гляди ж не проспи!

Бо ти на землі - людина,

І хоче того чи ні -

Усмішка твоя - єдина,

Мука твоя - єдина,

Очі твої - одні.

В.Симоненко

Выделяют пять видов насилия: Физическое: побои, нежелательные прикосновения, применение оружия и т.п.

Эмоциональное: уничтожение чувства собственного достоинства, словесные оскорбления, грубость.

Экономическое: лишение собственных денег, принуждение к работе или «непозволение» работать.

Сексуальное: принуждение к интимным отношениям, сексуальные намеки или шутки на подобную тематику.

Психологическое:

- изоляция - постоянный контроль того, что ребенок делает, с кем дружит, встречается, разговаривает;
- запугивание - запугивание жестами, действиями, уничтожение предметов обихода;
- манипулирование детьми - внушение партнеру чувства вины перед детьми, использование детей с целью посредничества;
- угрозы - угрозы отнять детей, совершить суицид или вынудить совершить суицид.

Признаки насилия у детей

Физические

- членовредительство (самоповреждение)
- Переломы черепа или гематомы.
- Кровоизлияние сетчатки глаза.
- Смещение суставов, переломы костей.
- Ушибы тела, ягодиц или головы - следы ремня или рук.
- Следы укусов.
- Необычные ожоги (раскаленной плитой, сигаретой).

Психологические

- Замкнутость.
- Демонстрация отсутствия страха или неуравновешенное поведение.
- Агрессивность, склонность к разрушению и насилию.
- Замедленная речь, неспособность учиться.
- Слишком высокая зрелость и ответственность для своего возраста.
- Низкая самооценка.
- Стремление произвести впечатление живущего в нищете.
- Демонстрация страха перед появлением родителей.
- Депрессии, попытки самоубийства, употребление алкоголя или наркотиков.

- Психосоматические болезни, такие, как, боль в животе (неврастении).

- Фобические страхи.
- Насилие по отношению к домашним животным.
- Чувство вины за полученные физические повреждения.
- Побег из дома.
- Изменение поведения в школе.
- Воровство.

Сексуальные

- Несвойственное детям знание терминологии и жаргона.
- Промежностные высыпания.
- Болезни, передаваемые половым путем, у детей предпубертатного и пубертатного возраста.
- Признаки вагинального или анального проникновения инородного тела.
- Подростковая проституция.
- Подростковая беременность.
- Сексуальная преступность среди несовершеннолетних.
- Неразборчивое сексуальное поведение.

Педагогическая запущенность и другие

- Недостаток веса.
- Отставание в развитии.
- Анемия.
- Несоблюдение правил гигиены.
- Одежда, не соответствующая погоде
- Слабый иммунитет.
- Частое обращение в медицинские учреждения, учащение появлений физических повреждений.
- Отсутствие необходимого лечения.
- Несоответствие между историей, рассказанной ребенком или опекающим лицом, и характером полученных повреждений.

Насильство в наших сім'ях

Так хочеться думати, що хоча б домашнє вогнище, власна сім'я, є тим надійним прихистком, де можна сховатися від стресів і перевантажень неспокійного світу. Ми прагнемо захисту, підтримки та любові наших рідних. Проте для численної кількості людей це недосяжно, бо для них саме в родині міститься постійне джерело загрози. Зокрема для дітей.

Нині, коли відбувається усвідомлення громадянами своїх прав і свобод, домашнє насильство "вийшло на люди". Раніше воно було замкнене в стінах будинків, про нього не знав ніхто, крім безпосередніх учасників - насильника та жертви. Сім'я робила все можливе, щоб зовні все мало пристойний вигляд.

З нотаток шкільного психолога

Жінка, мати трьох дітей, застала свекра в сексуальних стосунках зі своєю молодшою дочкою, п'яти років. У сльозах побігла до чоловіка. Чоловік "відреагував": побив дружину й суворо наказав мовчати, бо "люди дізнаються". Ситуація триває.

Ще зовсім нещодавно в суспільстві було не заведено відкрито обговорювати проблему домашнього насильства. Нині колишня заборонена тема стала відкритою, її висвітлюють у засобах масової інформації. Громадські організації розробляють і впроваджують освітні програми з питань боротьби з насильством. Учені не лише визнали проблему еб'юзу (використання батьками своїх дітей як сексуальних, так і фізичних об'єктів), а й почали її інтенсивно вивчати. Дослідження й експерименти в даній сфері свідчать: ця форма насильства існує давно й достатньо поширена серед людей різних національностей, різного фінансового становища, у сім'ях віруючих і невіруючих. До фізичного (тілесного) та психологічного (морального) насильств над дітьми відносять неадекватне батьківське ставлення до життя в цілому і до власної дитини зокрема, приниження та загрози з боку батьків - тобто все те, що руйнує відносини батьків та дітей.

З нотаток шкільного психолога

У багатодітній київській сім'ї ані батько, ані мати не мали постійної роботи. Регулярно вживали алкогольні напої. Старша

дитина, хлопець, був небажаним, потім -нелюбим. Батько, як тільки хлопчик пішов до школи, з метою "виховання" за кожен погану оцінку чи провину зв'язував його за ногу з вікна дев'ятого поверху і так тримав доти, доки у того не починалося сечовипускання. Наслідок - великий на зріст, гарний зовні молодий чоловік не вмє налагоджувати стосунки в колективі, лікується з приводу енурезу.

Хлопець, єдина дитина в сім'ї службовця (батько на досить високій посаді, мати не працює) протягом кількох років зазнавав покарання за кожен погану оцінку чи провину в школі. Батько бив його, бо вважав, що дитина високого посадовця має бути кращою в школі. Хлопець почав постійно брехати батькам. Нині, за ініціативою матері, підліток регулярно відвідує психолога. Проведено декілька співбесід із батьком.

Одна з найстрашніших рис насильства - його самовідтворюваність. Доведено, що воно має тенденцію до повторювання. Воно може "оселитися" в одному поколінні сім'ї, проте - з кількома учасниками. Психологи називають це мікроциклом, який проходить певні стадії:

- стадія накопичення напруження;
- стадія гострого нападу;
- стадія розкаяння;
- стадія накопичення напруження...

І цикл замикається. Це має такий вигляд.

З нотаток шкільного психолога

Стадія накопичення напруження: жінка має конфлікт на роботі, ще й проблеми зі здоров'ям.

Стадія гострого нападу: в момент, коли вона перебуває в такому стані, син приносить погану оцінку за поведінку, маму викликають у школу. Мати "зривається" і б'є дитину.

Стадія розкаяння: зрозумівши, що так чинити не можна, жінка переживає. Вона просить пробачення в дитини.

Стадія накопичення напруження. Проте обставини в її житті не змінюються, вона перебуває в конфліктній ситуації на роботі, має проблеми зі здоров'ям.

Насильство може відтворюватися в кількох поколіннях певної сім'ї - відбувається так званий макроцикл. Із плином часу можуть

змінюватися його зовнішні риси: тривалість актів насильства, ступінь жорстокості, проте сутність його лишається майже незмінною. Це завжди примусовий контроль, який одна людина практикує над іншою.

З нотаток шкільного психолога

Дівчинку з п'ятнадцяти років гвалтував рідний батько. Мати, на прохання захистити, карала дитину за те, що дочка, мовляв, бреше, каже бозна-що про рідного тата, годувальника всієї родини. Пояснювала, що особисто вона розуміє, що батько, головний у сім'ї, може вдарити її чи дітей. Нині дочці двадцять років, вона двічі-тричі на рік лікується в психіатричному стаціонарі. Її сестра - також жертва насильства з боку батька - погано вчиться, має низьку самооцінку, порушення нервової системи. У бесіді із психологом мати розповідала, що в дитинстві її часто били батьки.

Відомі психологи О.Т. Соколова та І.С. Кон вказують на те, що випадки домашнього насильства в дитинстві вкрай негативно впливають на доросле життя людини: дівчата мають шанс стати жертвами і в дорослому житті, хлопчики - стати агресорами. Вважається, що будь-яка ситуація насильства не є випадковою для жертви. Найчастіше вона підготовлена всією попередньою історією життя людини, перш за все, історією дитячо-батьківських відносин.

Пережите в дитинстві насильство часто призводить до віддалених наслідків, які впливають на все подальше життя, оскільки травматичний досвід формує специфічні сімейні відносини і "задає" особливі життєві сценарії. Так, у більшості випадків дорослі, що проявляють насильницькі дії щодо власних дітей, самі мали невіршений, "невідпрацьований" досвід насильства в дитинстві.

Насильство, пережите в дитинстві, важко діагностується в дорослому віці. Це пов'язане з існуванням синдрому "несправжньої пам'яті". Людина вважає, що її дитинство було цілком нормальним, а насправді - сповненим травматичних чинників. Це - захисна реакція, пам'ять рятує людину, не дає їй постійно занурюватися в болісні спомини.

Порушення, що виникають унаслідок насильства, стосуються всіх сторін життя дитини: погіршується пізнавальна сфера, апетит і сон, виникає багато проблем зі здоров'ям, спостерігаються зміни особистості, які не дають нормально самореалізуватися (зокрема в

майбутньому), виникають порушення поведінки - рання алкоголізація, наркотизація, аутоагресивна поведінка, тобто суїцид, самокатування.

З нотаток шкільного психолога

Юнак щодня потерпав від побоїв і нарікань рідної матері, котрі звинувачувала його в усіх сімейних проблемах і труднощах. Часом хлопчик навіть не міг прийти до школи, бо все обличчя було в синцях. На даний момент це чоловік 25 років, який протягом кількох роки вживає наркотичні засоби й лікується від цієї залежності.

Дівчинка 12 років жила в гарній сім'ї з добрими й уважними батьками, але за півроку життя її змінилося. Батько потрапив в аварію й загинув, мати почала з горя пити й приводити в дім незнайомих чоловіків. І в один із таких днів п'яний чоловік згвалтував дівчинку, а ті звернулась до мами. Мама не відреагувала на сльози дівчинки, і дитина намагалася покінчити життя самогубством.

Дитина, що перебуває в сім'ї батьків, які чинять насильство, бере на себе вирішення сімейних проблем, нехтуючи власними потребами. І в результаті вона залежить від потреб, бажань, надій і страху сім'ї. Так умови не дають змоги відчувати безпеку, любов, нормально поводитися. Для того, щоб привернути увагу дорослого, дитина припиняє висловлювати свої потреби, стає залежною. Внаслідок чого виникає так звана "проникність кордонів Я". Дитина не відчуває особистістю, не має власних цінностей, уболівань, мрій. Дитина втрачає здатність виражати емоції, у неї порушується спроможність встановлювати емоційні контакти.

З нотаток шкільного психолога Батько й мати, які ніде не працюють, зробили заробітчанку : рідної дочки, віком семи років. Дитина має обов'язок: після школи збирати порожні пляшки, жебрати чи, взагалі, робити що завгодно проте принести додому певну суму грошей. Коли вона їх не приносить чи приносить недостатньо - не має їжі, часом її просто виганяють : хати. Дівчинка впевнена, що годувати сім'ю - її справа, відчувається винною, коли приносить мало грошей.

Нестача батьківської уваги та любові, з одного боку, спричинює розвиток невтолимого емоційного голоду в дитини, а з іншого невблаганно змінює образ Я, що формується. Нестабільність і "не

надійність" емоційних відношень створює в очах дитини негативний образ усіх дорослих людей. Дитина, яка досліджує навколишній світ, потребує підтримки дорослого, але натрапляє на порожнечу та байдужість. Результат - формування широкого кола психопатологій, центральне місце в якому займає страх, тривожність і байдужість.

Одним із найтравматичніших для дитини є сексуальне насильство. Віком ризику стосовно нього є дошкільний та підлітковий періоди. На період 15-17 років вірогідність стати жертвою сексуального насильства знижується в чотири рази, а у 18 років - у десять разів.

Обидва ці періоди є критичними в розвитку дитини, причому з 4 до 16 років дитина зазнає двох основних криз, які характеризуються формуванням низки новацій: за надзвичайно короткий відрізок часу дитина змінюється уся в цілому. Переживання кризи дисгармонізує особистість маленької людини, робить її чутливішою, вразливішою, залежнішою. Це саме по собі може стати провокаційним чинником, бо поведінка дитини перед 7 роками різко змінюється: з'являються манірність, капризність, уразливість. У віці 6-7 років дитина втрачає безпосередність, у діях з'являється інтелектуальний компонент.

Діти, що зазнали насильства, у школі мають серйозні проблеми. Дівчата - замкнутіші, покірливіші, залежніші, мають високу тривожність, обмежені у спілкуванні та діях, досить часто мають статус "знехтуваних" у класі. Хлопчики - агресивніші, мають низьку успішність, високу тривожність, нестриманість дій і не прислухаються до слів дорослих.

Як дівчата, так і хлопці мають яскраво виражені проблеми із засвоєнням навчального матеріалу та у спілкуванні з дорослими людьми. Постійна роздратованість, невисипання, погане харчування, та постійний страх не дають змоги дітям жити повноцінним життям.

На жаль, домашнє насильство досить поширене в нашому суспільстві.

Реальне вирішення цієї проблеми може відбутися лише у взаємодії педагогів, психологів, рідних жертви насильства з державними установами та засобами масової інформації. Ми маємо знати: насильницькі дії впливають не лише на окремі особистості, а й на суспільство в цілому, культуру нашої країни та здоров'я нації.

Захист дітей від викрадення та продажу

На жаль, нині, у XXI столітті, люди можуть стати жертвами торгівлі. Рабська праця, часто у шкідливих для здоров'я умовах, примус до жебрацтва чи кримінальних дій, примус до участі у військових конфліктах, сексуальна експлуатація, використання внутрішніх органів - все це є страшною реальністю сьогодення. Для того, щоб не потрапити в тенета рабства, треба бути поінформованим, знати, де на тебе чекає небезпека.

Обов'язки держави полягають у тому, щоб докладати всіх зусиль для попередження викрадення дітей, торгівлі дітьми та їх контрабанди. Діти - не товар, яким можна торгувати.

З України вивозять дітей

Глобальна проблема торгівлі людьми, зокрема дітьми, є порівняно новою для України. Це викликано передовсім труднощами перехідного періоду в соціально-економічному розвитку країни, а також зміцненням і збільшенням масштабів найдохіднішого міжнародного кримінального бізнесу, до боротьби з яким наша держава не була готова.

Україна, як відомо, належить до країн, із яких вивозять людей, насамперед жінок і дівчат, які ще не досягли 18 років.

Жертвами торгівлі найчастіше стають дівчата віком від 15 років, хоча до групи ризику, як свідчить національне опитування Українського інституту соціальних досліджень, належать і дівчата 12-14 років. Найчастіше це жительки сіл, невеликих міст, селищ або приміської зони. Потенційними жертвами стають випускниці шкіл, професійно-технічних училищ, які лишилися без роботи. Найчастіше - це сироти, які вийшовши зі стін шкіл-інтернатів, не можуть самостійно вирішувати життєві питання й долати труднощі. Позбавлені опіки близьких і рідних, вони легко потрапляють у тенета работоргівців, котрі обіцяють їм працевлаштування та добрі умови життя за кордоном. У полі зору кримінальних структур перебувають також дівчата, які брали участь у конкурсах краси, у самодіяльності, танцювальних ансамблях, училися чи мріють учитися у модельних студіях. Для них підготовлено цілі списки "звabливих" пропозицій, якими спокушаються не лише самі діти, а й часом їхні батьки. До "групи ризику" належать і неповнолітні, що потерпали від різними форм насильства, найчастіше в сім'ї. Вони нерідко опиняються на вулиці, стають жертвами різноманітної експлуатації й торгівлі. Ними торгують, їх "здають в оренду", зокрема в сусідні держави. Особливу категорію потенційних жертв торгівлі становлять маленькі діти, які лишилися без батьків, зокрема діти з обмеженими фізичними можливостями (інваліди), яких вивозять з України задля "усиновлення".

Україна, здебільшого, є країною походження торгівлі людьми, тобто країною-постачальником. Проте для дітей із країн СНД вона також може бути країною перебування. Для дітей-біженців, дітей-іноземців - країною тимчасового перебування і транзиту. Так, в Україні реєструвалися спроби вивозу дітей громадян Афганістану в Західну Європу, нібито для возз'єднання сімей. Не є поодинокими факти транзиту дітей з Молдови в Москву (у даному випадку спрощено порядок пропуску через кордони). В окремих регіонах України були спроби переміщення через кордон неповнолітніх у супроводі незаконних представників чи без супроводу.

Торгівля людьми (зокрема дітьми) є сучасна форма рабства. Згідно з міжнародним визначенням, торгівля людьми - це вербування, перевезення, передавання чи приймання людей із застосування погроз чи сили, викрадення, ошукування, примусу, зловживання владою.

Дитину називають жертвою торгівлі, коли її продано як у межах однієї країни, так і за кордон. Причому продати можуть кілька разів, що в міжнародній торгівлі забезпечує величезні прибутки. Утримуючи незаконно свої жертви у чужій країні, торгівець має безмежну владу над ними: діти там - безправні, до того ж вони не знають законів, культури, мови.

Продану дитину можуть примушувати до найгірших форм праці, до надання сексуальних послуг.

Дитяча праця - це діяльність, яка у психологічному, фізичному, соціальному або моральному планах пов'язана з небезпекою для дитини чи заподіянням їй шкоди; праця, яка позбавляє дітей можливості навчатися у школі або окрім шкільних занять і домашніх обов'язків завантажує їх додатковою роботою, що виконується в інших місцях. У поняття дитяча праця входить також така діяльність дитини, яка її закріпачує та відриває від сім'ї. До неї належить і праця, небезпечна та шкідлива для дитини й заборонена міжнародним та національним законодавством - це, так звані, найгірші форми дитячої праці.

Продаж та експлуатація навіть однієї дитини - це дуже грубе порушення моралі з погляду дотримання прав людини. Проте, на жаль, випадки продажу дітей не поодинокі. Вони спричинені різними мотивами.

Діти, що стають жертвами торгівлі, здебільшого перебувають у ситуації, коли бідність є наслідком або супроводжується такими соціальними негараздами, як безробіття, алкоголізм, насильство у сім'ї, неповні сім'ї. Коли батьків позбавляють батьківських прав, турботу про дітей бере на себе держава, помішуючи дітей у дитячі виховні заходи - дитячі будинки чи інтернати. Діти нерідко тікають із цих установ, іноді вважаючи за краще жити в родині, де їх експлуатують, аніж у державних установах. Ніхто не відслідковує подальшу долю випускників таких дитячих будинків й інтернатів, а відтак, ці юні громадяни є дуже вразливими як потенційні жертви торгівлі людьми. Значні вади є в системі виховання дітей: нині дуже мало безкоштовних клубів, гуртків та інших установ, і вулиця стала основним засобом «виховання» для багатьох дітей, що призвело до численних негативних наслідків, серед яких збільшення кількості наркоманів, байдужість молоді до участі в суспільному житті. Кримінальний кодекс України (стаття 149) передбачає кримінальну відповідальність за торгівлю людьми, зокрема неповнолітніми, а також за незаконні дії із усиновлення дітей.

Дитяче обличчя рабства є трагедією сучасності. До боротьби з нею долучаються всі люди, які вважають захист прав людини справою честі.

На жаль явище торгівлі дітьми властиве всім континентам і трапляється в різних культурах. Отже, сьогодні ми звертаємось до людей всього світу з проханням відкрити свої серця та відчути біль цих дітей.

Явище «торгівлі дітьми» - це приниження людської гідності, це публічний виклик загальнолюдським цінностям. Проте ми у змозі зупинити це явище.

Перша небезпека, на яку наражається продана дитина, - це фізичне насилля з боку експлуататорів. Діти, визволені з рабства, часто розповідають про моторошні випадки побиття (до стану неприємності), припалювання цигарками й інші тортури за небажання виконувати накази трєфікінгерів. Діти, які зазнають сексуальної експлуатації, більше ніж дорослі вразливі до захворювань, що передаються статевим шляхом., зокрема до ВІЛ-інфекції - СНІДу.

Діти, що працюють у шкідливих умовах, мають більше шансів, ніж дорослі, отримати виробничі травми, порушити нормальне функціонування системи імунітету - захисної системи організму.

Психологічні травми, нанесені дитині, важче виміряти, проте вони не менш серйозні, ніж фізичні. Діти, яких примушували жебракувати, яких принижували, експлуатували сексуально, розповідають про почуття провини та брак самоповаги. Деякі вважають, що вони не гідні порятунку. Інші створюють уявну реальність. Так, наприклад, діти, яких примушували займатися проституцією, говорили, що це був їхній свідомий вибір.

Діти дуже страждають через те, що їх зрадили (адже трєфікінг часто здійснюється через знайому або навіть рідну людину). У них може бути безсоння, нічні страхи, депресія, почуття безнадії. Часом діти можуть піти на самогубство, часом стають надзвичайно агресивними. Саме через це, справжнє визволення дитини з рабства - це її фізична, психічна та соціальна реабілітація, коли дитина отримує контроль над своїми стосунками з оточення, коли її рівень самооцінка зростає, коли з'являються внутрішні сили для нового - вже вільного - життя.

Становище дітей у світі

Нині у світі нараховується 2,1 мільярда дітей, що становить близько 36% усього населення землі. Щорічно на світ з'являється близько 132 мільйонів дітей.

■ **Кожна четверта дитина** у світі живе в умовах, цілковитих злиднів - у сім'ях, де прибуток менший від 1 долара на добу.

■ **Кожна дванадцята дитина не доживає до п'яти років**, хоча у більшості випадків смерті можна запобігти.

■ **43%** зі 100% новонароджених не будуть зареєстровані, тобто їх громадянство лишиться не визнаним офіційно.

■ 26% взагалі не проходять вакцинації від хвороб.

■ 30% протягом перших років життя страждатимуть від недостатньої кількості їжі

■ Лише 46% упродовж перших 3 місяців життя отримуватимуть молоко матері.

■ 19% не матимуть чистої питної води

■ 40% житимуть в антисанітарних умовах

■ 17%, а з них 9% - дівчата, ніколи не ходитимуть до школи

■ **Кожна четверта дитина, що пішла у перший клас, не довічиться до п'ятого**

■ У країнах, що розвиваються, **кожна п'ята дитина** у віці від 5 до 14 років буде змушена працювати, а половина з них - повний робочий день.

■ Понад мільйон дітей потерпають від **работоргівлі**

ПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ ПРО ТОРГІВЛЮ ДІТЬМИ

Дитина - хто це?

Згідно зі статтею 1 Конвенції ООН із прав дитини, дитиною є кожна людина, якій не виповнилося 18 років. Це визначення може застосовуватися у тих випадках, коли, згідно з національним законодавством, не визначено більш раннього віку повноліття.

Які права має дитина?

Згідно з Декларацією прав дитини, дитині мають бути забезпечені можливості й умови, які б давали їй змогу розвиватися фізично, розумово, морально, духовно та соціально. Від народження дитині належить право на ім'я та громадянство. Вона має користуватися благами соціального забезпечення. Для повного й гармонійного розвитку дитина потребує любові та розуміння. Вона має право на здобуття освіти. Дитина повинна - за всіх обставин - першочергово отримувати захист і допомогу. Дитина має бути захищена від усіх форм недбалого ставлення, жорстокості й експлуатації. Вона не повинна бути об'єктом торгівлі у будь-якій формі.

Що таке торгівля дітьми? Торгівля людьми (зокрема дітьми) є сучасною формою рабства. Відповідно до міжнародного визначення, торгівля людьми - це вербування, перевезення, передавання чи прийом людей із застосуванням погроз чи сили, викрадення, ошукування, примусу, зловживання владою. Торгівля дітьми може здійснюватися задля отримання грошей чи іншого прибутку. Мета торгівлі - встановлення однією людиною контролю над іншою людиною задля подальшої її експлуатації. Торгівля дітьми призводить до їхньої соціальної, економічної та сексуальної залежності. Хоч би з якою метою була здійснена торгівля дітьми, вони стають об'єктом психологічного та фізичного насильства. У разі, коли продаж дитини здійснюється з однієї країни в іншу, її

загальнолюдські права порушуються як у країні, звідки її вивезено, так і в країні, куди її ввезено.

В яких випадках дитину можна назвати жертвою торгівлі?

Дитину називають жертвою торгівлі, коли її продано. Діти можуть бути продані кілька разів, вони є тим предметом продажу в міжнародній торгівлі, який дає величезні прибутки торговцям.

Хто такий - торговець дітьми?

Це людина чи група людей, які продають інших людей, зокрема дітей. Продаж може здійснюватися як у межах однієї країни, так і за кордон. Утримуючи своїх жертв у чужій країні, торговець збільшує свою владу над ними: діти перебувають у країні незаконно, до того ж вони не знають звичаїв, культури, мови. Слово "торговець" практично є синонімом поняття "організатор трєфікінгу".

Що таке трєфікінг?

Трєфікінг - це дії з найму чи переміщення (локального чи міжнародного) людей з використанням ошукування, насильства, боргового рабства чи шахрайства. Кінцева мета трєфікінгу - власне продаж людини.

Що таке дитяча праця?

Поняття дитячої праці є досить містким. Це оплачувана чи неоплачувана робота або діяльність, що в психологічному, фізичному, соціальному або моральному планах пов'язана з небезпекою для дитини чи заподіянням шкоди дитині; праця, яка позбавляє дітей можливості навчання в школі або змушує дитину, окрім шкільних занять і домашніх обов'язків, завантажувати себе додатковою роботою, що виконується в інших місцях. У поняття дитячої праці входить також така діяльність дитини, яка її закріпачує та відриває від сім'ї. Також до неї належить праця, виконання якої є небезпечним і шкідливим для дитини й заборонене міжнародним і національним законодавством. Дитяча праця часто може бути примусовою.

Як відрізнити примусову працю від непримусової?

Примусовими вважаються всі види робіт чи послуг, які людина змушена виконувати чи надавати під загрозою будь-якого покарання й котрі вона не виконуватиме чи не надаватиме добровільно. Часом праця, до виконання якої примушують дитину, може належати до так званих найгірших форм дитячої праці.

Що містить у собі поняття "найгірші форми дитячої праці"?

До найгірших форм дитячої праці належить така робота, яка за своїм характером чи умовами може завдати шкоди здоров'ю, безпеці чи моральності дитини, тобто:

- усі форми рабства чи практика, подібна до рабства;
- вербування дітей для використання їх у збройних конфліктах;
- використання дитини у виробництві порнографічної продукції;
- вербування дитини та пропонування її для заняття проституцією;
- використання, вербування або пропонування дитини для незаконної діяльності, зокрема для виробництва та продажу наркотиків.

Що таке дитяча проституція?

Це використання дитини в сексуальних діях задля отримання плати чи будь-якої іншої форми винагороди. Сексуальна експлуатація дитини шляхом використання її у проституції є проблемою, що має глибоке історичне підґрунтя. Одним із суттєвих чинників є попит на дитячі сексуальні послуги на місцях і закордонний попит. Останній за абсолютною величиною є порівняно меншим, проте слід уважати, що економічне та соціальне становище іноземного експлуататора є значно кращим, ніж становище дитини, таким чином, його зловживання владою є більш виразним. До того ж, іноземний експлуататор дитини може легко виїхати з країни, де він брав участь у сексуальних контактах із дітьми й уникнути відповідальності.

Що таке дитяча порнографія?

Дитячою порнографією є будь-яке, незалежно від форми, демонстрування дітей, що беруть участь у сексуальних діях чи демонстрування із сексуальними намірами статевих органів дитини. Дитяча порнографія може містити у собі фотографії, негативи, слайди, журнали, книги, малюнки, фільми, відеозаписи, комп'ютерну інформацію. Використання дітей у виробництві порнографії є сексуальною експлуатацією.

Що можна зробити, аби протистояти торгівлі дітьми?

Задля вирішення глобальної проблеми торгівлі дітьми у світовому масштабі потрібні об'єднані зусилля світової громадськості. Необхідними є також удосконалення законодавства - як міжнародного, так і в окремих країнах та покращення матеріального добробуту громадян. Проте не менш важливими є конкретні зусилля кожного з нас. Ми можемо:

- репрезентувати на своєму робочому місці інформацію з проблем торгівлі дітьми;
- розповсюджувати друковану інформацію: листівки, буклети, газетні статті;
- співпрацювати з громадськими організаціями, які займаються протидією торгівлі дітьми;
- брати участь у програмах протидії торгівлі людьми;
- захищати права дітей в Україні;
- інформувати місцевих урядовців про дітей шкільного віку, які не відвідують школу через залучення до праці;
- не купувати товарів, у виробленні яких використано дитячу працю,
- не купувати товарів у підприємців, де діти працюють вантажниками;
- повідомляти міліцію про випадки дитячої проституції;
- вимагати від депутатів усіх рівнів прийняття дієвих законів і політичних програм з питань боротьби з торгівлею дітьми;
- стимулювати зміни ставлення до дитячої праці в суспільстві;
- організовувати семінари, курси, тренінги з проблеми боротьби з торгівлею дітьми.

Діти не повинні стати жертвами насильства

Держава захищає від бруталного поводження з боку батьків або інших осіб, жодна дитина не може бути піддана катуванню, знуцанню, незаконному арешту або позбавленню волі.

Зійшла зі стежки дитина
Стоїть на узбіччі одна
Будьте уважні, доросли,
Бо в цьому і ваша вина.
Не залишіть хлопчину,
Допоможіть йому.
Дайте тепла краплину, Не темну холодну тюрму.
Дай, Боже, дорослим сили
Добром лікувати зло.
Не залишіть дитину,
Дайте свою любов.
І хай вже хитка драбина,
Над прірвою висне воно.
Не даймо впасти дитині,
Не допустім нове зло.

Бібліографія:

Декларація прав дитини: Проголошена Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада 1959 року //Відродження . - 2000. -№1 .-с.31

Конвенція про права дитини (вона набула чинності для України з 27 вересня 1991 р.) //Законодавство України про шлюб, сім'ю та молодь . -1997 . - №5 . - С.35-59

//Дошкільне виховання . - 1993 . - №7 . - С.3

Закон України «Про попередження насильства у сім'ї»: Прийнятий 15 листопада 2001 року №2789-111 // Урядовий кур'єр - 2001 . - 26 грудня.

Колесов Д. В. Современный подросток. Взросление и пол: учеб.пособие для вузов / Д. В. Колесов. - М.: Флинта, 2003.-200 с.

Понтон Л. Сексуальная жизнь подростков: Открытие тайного мира взрослеющих мальчиков и девочек / Понтон Л. - М. : Изд-во ин-тута Психотерапии, 2001. - 270с.

^^^

Волавка Ян. Біля витоків насильства // Безпека життєдіяльності. - 2003 . - №10 . - С.24-25

Грабовик А. Насильство в наших сім'ях // Науковий світ. - 2005 . - №7 . - С.22-23

Григорів М. Сучасне рабство: торгівля дітьми // Науковий світ . - 2005 . - №9 . - С14-16

//Науковий світ . - 2005 . - №10 . - С.20-21

Грязін В.І. Сексуальне насильство // Безпека життєдіяльності. - 2003 . - №10 . - С. 10-14

Губенко В. Девиантное поведение: сущность, причина, профилактика // ОБЖД. - 2002 . - №4 . - С.42-45

Дяченко К. Методична розробка уроку на тему: «Психічне та фізичне насильство над особистістю» //Практична психологія та соціальна робота . - 2005 . - №8

Згривец М. «Сейчас ты у меня получишь»: насилие в семье (дети) // Восточный проект . - 2004 . - №2 . – С. 10

Іванченко С.Н. Домашнє насильство в Угорщині: між нормалізацією і демонізацією // Практична психологія та соціальна робота . - 2005 . - №8 . - С.66-70

Карпекина Т. Борются с насилием в семье город скоро будет по науке: (О работе службы по делам несовершеннолетних о предупреждении насилия в семье) // Вестник Краматорска.-2004.-№19 (24.05).-С.2-3.

Корнієнко І. Насильство в молодіжному середовищі та основні причини, що його породжують // Практична психологія та соціальна робота . - 2002 . - №7 . - С.4-9

Котовська О.В. Конвенція ООН про права дитини // Позакласний час . - 2006 . - №5-6 , - С.67-72

Краматорские школьники против насилия // Краматорская правда . - 2005 . - №51 . - С.2

Лавриненко Л.В. Сексуальні домагання стосовно дівчат як форма насилля // Все для вчителя . - 1999 . - №3 . - С. 55-58

Луканова Т. «А ще мене любіть за те, що я вмру» // Безпека життєдіяльності. - 2003 .-№11 . - С17-19

ЗМІСТ

Міжнародна програма ШЕК в освіті України // Практична психологія та соціальна робота . - 2002 . - №8 . - С.63

Манько Л.А. Правила і закони в твоєму житті // Позакласний час . - 2006 . - №5-6 . - С.82

Московка М.М. Жорстокість та насилля до дітей у сім'ї як соціальний феномен // Все для вчителя . - 1999. - № 2. - С.56-59

Носарева Л. «Здесь тучка, тучка злая, она смеется надо мной...» [о детях жертвах насилия] // Зеркало недели . - 2005. - 12 февраля. - С.22

Осухова Н.Г. Возрождение из боли: психодрама в работе с подростками, пережившими насилие // Практична психологія та соціальна робота . - 2003 . - №7. - С.24-34

Панок В.Г. Освітня стратегія // Практична психологія та соціальна робота . - 2002 . - №8 . - С.64-66

Петрашук О.П. Міжнародна програма з викорінення найгірших форм дитячої праці // Практична психологія та соціальна робота . - 2002 . - №5 . - С.59-60

Петрашук О.П. Нова література з проблеми викорінення дитячої праці // Практична психологія та соціальна робота. - 2002. - №8. - С.69

Признаки насилія у дітей // Практична психологія та соціальна робота . - 2002 . - №9-10 . - С.35-36

Слепынин О. Новый блок пост на пути домашнего террора // Зеркало недели . - 2002 . - 16 марта. - С.22

Солошенко Д.В. Виды и признаки насилия у детей // Практична психологія та соціальна робота. - 2002. - №9-10. - С.34-37

Вступ

Правовий захист дітей

Види та ознаки насилля

Насильство в наших сім'ях

Захист дітей від викрадення та продажу

Діти не повинні стати жертвами насильства

Бібліографія